

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Article Type
Research Article

Received / Makale Geliş
01.07.2020

Published / Yayımlanma
19.08.2020

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2003>

Dr. Gülşah KARYAĞDI
İstanbul / TÜRKİYE

Citation: Karyağdı, G. (2020). Kuzey Yarımada ülkelerinde doğal ahşap kullanımının sandalye üzerinden incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(58), 2285-2296.

KUZEY YARIMADA ÜLKELERİNDE DOĞAL AHŞAP KULLANIMININ SANDALYE ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

ÖZET

Kullanıcılar çevrelerindeki mobilyalar ile görsel ve fiziksel iletişimlerini duyu organları aracılığı ile kurarlar. Mobilyaların başta görme duyusu olmak üzere diğer duyu organlarımızca algılanan özellikleri, mobilya kimliğinin malzeme ve tasarım bakımından anlaşılmasına yardımcı olur. Malzeme; teknoloji, işlev ve gereksinim gibi etkenlerle biçimi ortaya koyar ve görsel özelliklerin fiziksel olarak algılanması; renkler, dokular, malzemeler, birçok karışık, tanımsız fiziki etkiler ve algılar sonucu oluşur. Tasarım ise tasarımcının yaşadığı yer, bulunduğu kültür topluluğu, estetik kaygılar, kullandığı malzeme, renk, mekânla olan ilişki, stil, sabit veya hareketli olmak gibi birçok etki sonucu ortaya çıkar. Oturma elemanlarında biçimi oluşturan malzeme ve strüktür, tasarımı etkilenmekle beraber, bulunduğu mekânlara, ihtiyaçlara, eylemlere göre farklılık gösterir. Oturma elemanı olarak sandalye, antropometrik özelliklere göre değişkenlik gösterir. Konfor şartlarının lüks olmaktan çıkıp gereksinim haline geldiği son yıllarda, teknoloji ve malzemenin işbirliği önem kazanmakta ve tasarımcılar oturma elemanlarının kullanımını çeşitlendirmek ve standartları yükseltmek için farklı çözüm önerileri getirmeyi hedeflemektedirler. İskandinav ülkeleri; Avrupa Kıtası'nın kuzeyinde yer alan Norveç, Finlandiya, Danimarka ve İsveç gibi ülkelerden oluşmaktadır. İskandinav tasarımının özünü sadelik ve işlev oluşturmaktadır. Tasarımlarda göz doldurmaya yönelik süslemelerden ziyade sade bir bütünlük oluşturan formlara ağırlık verilmektedir. Tasarımda, tasarım ayrıntılarına özen gösterilmesi, imalat aşamasında kaliteli el işçiliği, doğal malzeme kullanımı, rahatlık ve işlev unsurlarının birlikte sentezlenmesi ile tasarımlar net bir şekilde yapılandırılmaktadır. Bu yaklaşım tasarım kültüründe köklü ve saygın bir yere sahip olan İskandinav tasarım anlayışının Hans J. Wegner, Finn Juhl, Poul Kjaerholm, Alvar Aalto, Bruna Mathsson ve Viktor Alm gibi geleneğin ikonları olan tasarımcıların kendi ürünlerinin geniş bir kullanıcı kitlesine ulaşmasını sağlamıştır. Bu çalışmanın amacı, İskandinav tasarımcıların masif mobilya kullanımlarının oturma elemanı olarak sandalye üzerinden, tasarım ve malzeme kullanımı bakımından değerlendirmek ve araştırma kapsamında nitel arama tekniklerinden, tarama araştırma yöntemi ile incelenmektir. Çalışma kapsamında Hans J. Wegner, Finn Juhl, Poul Kjaerholm, Alvar Aalto, Bruna Mathsson ve Viktor Alm gibi tasarımcıların ikonik sandalye tasarımları incelenmiştir. Çalışman sonucunda, çevresel faktörlere uyumun tasarımı nasıl etkilediğini incelemekle beraber, ortaya çıkan tasarımların yalnız, detay çözümlerindeki karmaşık olmayan yaklaşımların malzeme ile nasıl bütünleştiğine dikkat çekmek hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İskandinav Mobilyası, Sandalye, Malzeme, Ahşap, Mobilya Tasarımı

A SEARCH FOR THE USE OF NATURAL WOOD IN NORTHERN PENINSULA COUNTRIES OVER CHAIR

ABSTRACT

Users establish their visual and physical communication with the furniture around them through their sensory organs. The properties of furniture perceived by our other sense organs, especially the sense of vision, help to understand the furniture identity in terms of material and design. Material; the physical perception of the visual features reveals the form through factors such as technology, function and requirement; colors, textures, materials are the result of many complexes, undefined physical effects and perceptions. Design, on the other hand, emerges as a result of many influences such as the place where the designer lives, the cultural community he is in, aesthetic concerns, the material he uses, the color, the relationship with space, style, being fixed or mobile. The material and structure that make up the form in the seating elements, although its design is affected, it varies according to the spaces, needs and actions. As a seating element, the chair varies according to anthropometric features. In recent years, when comfort conditions have ceased to be a luxury and become a necessity, cooperation between technology and materials has gained importance and designers aim to offer different solutions to diversify the use of seating elements and raise standards. Scandinavian countries consist of countries such as Norway, Finland, Denmark and Sweden located in the north of the European Continent. Simplicity and function constitute the essence of Scandinavian design. In the designs, the emphasis is on the forms that create simple integrity rather than the ornaments to make an eye. The designs are structured

clearly by paying attention to design details in the design, high-quality hand workmanship during the manufacturing phase, the use of natural materials, and the synthesis of comfort and function elements together. This approach has enabled Scandinavian design understanding, which has a deep-rooted and respected place in design culture, to reach a wide range of users of their products by designers who are icons of tradition such as Hans J. Wegner, Finn Juhl, Poul Kjaerholm, Alvar Aalto, Bruna Mathsson and Viktor Alm. The aim of this study is to evaluate the use of solid furniture by Scandinavian designers over the chair as a seating element, in terms of design and material use, and to examine it by scanning research method, one of the qualitative search techniques. In the scope of the study, iconic chair designs of designers such as Hans J. Wegner, Finn Juhl, Poul Kjaerholm, Alvar Aalto, Bruna Mathsson and Viktor Alm were examined. As a result of the study, it is aimed to examine how adaptation to environmental factors affects the design, and draw attention to how the resulting designs are lean and uncomplicated approaches in detail analysis is integrated with the material.

Key Words: Scandinavian Furniture, Chair, Material, Wood, Furniture Design

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi ile birlikte doğan ve paralel olarak gelişen mobilya ve mobilya anlayışına tarih dönemleri içerisinde farklı anlamlar yüklenmiş, ortak amaç insanın rahatlığı olmakla beraber değişik görevler içinde kullanılmıştır. Mekânı tanımlayan değerlerin sınırları ve içerdiği donatıları olduğu göz önünde bulundurulursa, mobilyaların insanın yaşadığı mekânı değerlendiren ve anlamlandıran öğeler olduğu net bir şekilde ortaya çıkmaktadır (Durukan, 2020a). Ekonomik değerlerin zorlanması ile günümüz mobilyası anlam değiştirmiş, endüstriyel bir hal almıştır. Artık mobilyanın endüstriye uygun olması çeşitli gelir gruplarına hitap edebilmesi için ön koşul olmuştur. Bunun için de mobilyada yapay ve seri üretime daha uygun çeşitli malzemeler kullanılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda mobilya tasarımında “doğru malzeme doğru tasarım” bir ilke haline gelmiştir (Boyla, 2012). İyi bir tasarımcı üzerinde çalıştığı malzemeyi iyi tanımalı aynı zamanda bu malzemeye uygulanacak işlemlerin karakteristik özelliklerine ait bilgi ve tecrübeye sahip olmalıdır. Çünkü malzemenin tasarım üzerindeki etkisi büyüktür. Yaşanılan çevrenin sunduğu malzeme, tasarımı etkilemektedir. Tasarımcı; oturma elemanını şekillendirirken, kendi estetik duyguları doğrultusunda biçimler yaratmaya çalışmaktadır. Ortaya çıkan biçim, biçimin kendisi, tasarımı yapan kişi, biçimi kullanan kişi ve çevresi hakkında bilgiler barındırmaktadır. Bir tasarımın biçimi, ürünün biçimsel formu hakkında bilgi verirken iç ve dış yapısı, tasarımı ortaya koyan ilkelere de gönderme yapan bilgiler içerir. Görsel güzelliklerin algılanması, renkler, dokular, malzemeler ve benzeri birçok karışık ve tanımsız fiziki tepkiler ve bu tarz algıların sonucu olarak ürünün biçimlenmesi ve algıların düzenlenmesinde, tasarımcının daha önceden var olan duygu ve heyecanını katarak biçimi oluşturması tasarım sürecini oluşturmaktadır. Tasarımcının tasarladığı oturma elemanı, yaşadığı yer, bulunduğu kültür topluluğu, aldığı eğitim, estetik kaygılar, kullandığı malzeme, strüktür kullanıcı, renk, moda, stil, mekânla ilişki, sabit veya hareketli olması gibi birçok etkiler sonucu tasarımılanmaktadır.

Avrupa Kıtası kuzey kısmındaki yarımada bulunan Norveç, İsveç, Danimarka ve dil yapısı ile ayrılan Finlandiya, İskandinav ülkelerini oluşturmaktadır. Bu ülkeler kendilerini “Nordic” kelimesi ile tanımlamış olup; kelime kuzeyli, kuzeye ait olan, kuzeyden anlamlarına gelmektedir (Zahle,1961). İskandinav tasarımı eleştirmenlerce en demokratik tasarım yaklaşımı olarak kabul edilmektedir. İskandinav tasarımının kökleri ve felsefesi “Kopenhag Mobilya Sanayi Kooperatif Derneği’nin kurulduğu 1554’lü yıllara kadar dayanmaktadır. Mobilya Sanayi Derneği’nin 1927-1966 yılları arasında gerçekleştirdiği mobilya sergileri, İskandinav tasarımının dünya tarafından tanınmasını ve sevilmesini sağlamıştır. Ulusal nitelikteki bu sergilerde Arne Jacobsen, Borge Mogensen, Finn Juhl, Hans Wegner, Mogens Hoch, Nanna Ditzel, Ole Wancher ve Poul Kjaerholm gibi genç tasarımcıların birçok tasarımı sergilenmiştir. Bu tasarımcılara ait tasarımlar günümüzde de birçok üreticinin koleksiyonları arasında yer almaktadır.

İskandinav tasarım ilkelerinden başka bir yöne bakan Bauhaus ekolü; el işçiliği ile uzun süren bir üretim aşamasından ziyade, sanayileşmenin bir gereği olan makineleşme ve makine üretimine uygun tasarım detaylarına sahip bir anlayış oluşturmuştur. İnsan elinden çıktığı belli olmayacak şekilde üretilen bu tasarımlara ait birçok örnek vermek mümkündür. Örneğin; Mies Van Der Rohe tarafından tasarlanan “Barcelona Serisi” bu ekolün önemli tasarımları arasındadır. Barcelona Serisi, bir makineden çıkmışçasına mükemmellik barındıran ağır bir el işçiliği ile üretilmektedir. İskandinav ülkeleri tasarımcıları gerek sanayileşme gerek makineleşme ve teknolojik gelişmelere farklı açıdan bakmışlardır. El işçiliği ile üretilen bir tasarımı saklamaktan ziyade onu ön plana çıkartacak dokunuşlara ağırlık

vermişlerdir. Bu anlayış İskandinav tasarımcıları Amerikan, İtalyan ve diğer Avrupalı üreticiler karşısındaki rekabet şansını olumsuz etkilemiş, üretim, pazarlama ve tanıtım aşamalarında geride kalmasına neden olmuştur. Buna rağmen İskandinav tasarımı, doğaya ve insana değer katacak anlayış ile uzun ömürlü ürünleri üreterek tüketicilerin beğenisini kazanmayı da başarmıştır. İskandinav tasarımı özgün olma, tanınırlık, doğadan esinlenen ve doğal malzemeler ile üretilen olma özelliklerine sahiptir. Son zamanlarda dünyada artan çevre bilinci sayesinde, doğaya saygılı geleneğinden dolayı iç mekân düzenlemelerinde İskandinav tasarımı daha fazla tercih edilmeye başlanmıştır. İskandinav tasarım anlayışı ile üretilen sade, sağlam ve kullanıldığı mekâna değer katan birçok tasarım ürünü alındığı fiyattan daha fazla bir fiyata yıllar sonra müzayede salonlarında satılabilmektedir. Bu durum İskandinav tasarımının “Al-Kullan-At” mantığından ne kadar uzakta olduğunun bir göstergesidir. Gereksiz, dayanıklılığı az ve ihtiyaçtan fazla olarak piyasaya sürülen birçok ürün çevre sorunları ve küresel ısınmanın önemli nedenleri arasındadır. Bu anlayışın tam karşısında yer alan İskandinav tasarım anlayışı “Al-Kullan- Kullandır” felsefesi ile ürün tasarımına devam etmektedir. Kaynakların azaldığı, çevre sorunlarının arttığı dünyamızda üretilen, tüketilen ürünlerin geri dönüşüme uygunluğu da sürdürülebilir bir dünya için önem arz etmektedir (Segerstad, 1961).

2. MOBİLYA TANIM VE TARİHSEL SÜRECİNE GENEL BAKIŞ

Mobilya terimi; Türk Dil Kurumu tarafından “Oturulan, yemek yenilen, çalışılan, yatılan yerlerin döşenmesine yarayan taşınabilir eşyaya verilen genel ad, möble.” olarak tanımlanmaktadır. Beş bin yıl öncesine kadar dayanan mobilya tarihi ancak son birkaç yüzyıldır sıradan insanların evlerine girmeye başlamıştır (Boyla, 2012). Tarihsel süreç içinde kültürel ve teknolojik değişimler, mobilyaların fizyolojik ve kültürel ihtiyaçları karşılamaını sağlayarak günümüz eşya kültüründe iç ve dış donanım elemanları olarak insan hayatının vazgeçilmez bir parçası olmasını sağlamaktadır. Mobilya kullanımları fonksiyon açısından; temel eylem biçimine (oturma, yatma, depolama eylemleri), mekân türüne (iç-dış, genel ve sosyal mekânlar), tasarım, üretim ve kullanım bütünlüğüne (münferit-tekil, grup-modüler, mekân-projeyle dayalı mobilyalar), kullanıcıların yaş gruplarına (çocuk mobilyası, genç mobilyası, yetişkin mobilyası, yaşlı mobilyası ve engelli mobilyası), ürünün fonksiyon sırası açısından (tek veya birden çok fonksiyona sahip mobilya), kullanım eylemine (sabit mobilya veya hareketli mobilya), fonksiyon-estetik tanımına, malzeme türlerine (masif, ahşap türevi, plastik, metal, kaplama, cam vb.), konstrüksiyon türlerine (çerçeve-iskelet, kutu-tabla), montaj süresine, imalat teknolojisine, üretim kalitesi ve sayısına, diğer mobilyalar (ayna, ahşap lambri, tezgah), mobilya endüstrisinde üretim tiplerinin ayrımına (ürün çeşit-grupları, hammadde, konstrüksiyon, üretim teknikleri bakımından) göre çeşitli sınıflara ayrılmaktadır (Çaylı, 2006).

Şekil: 1 Oturma Elemanı, Water Tower Sandalye, Bellbox

Kaynak: URL-1

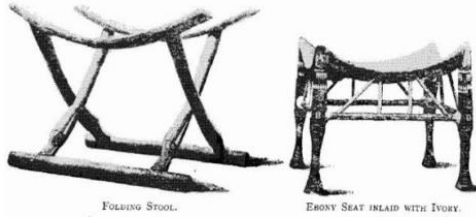
Şekil: 2 Dış Mekân Mobilya, Paul Cocksedge, Landmark Project, Please Be Seated

Kaynak: URL-2

Dinlenmeye ve oturmaya ihtiyaç duyan insanoğlu tarihsel süreç içerisinde, ağaç ve taştan oturma ürünleri geliştirmiştir. Tüm sanat dallarında olduğu gibi iç tasarım mimarisinde de antikçağdan beri sürekli bir evrim içerisinde olmuştur. Bu değişim her ülkede yaşanmış, her ülke ve aynı ülkenin farklı sanatçıları, farklı tarzlar ve tasarımlar ortaya çıkarmıştır. Yerleşme ve yapılaşmaya bağlı olarak gereksinimler hem artmış hem de farklılaşmıştır. Bu ihtiyaçların karşılanması aşamasında; üretim

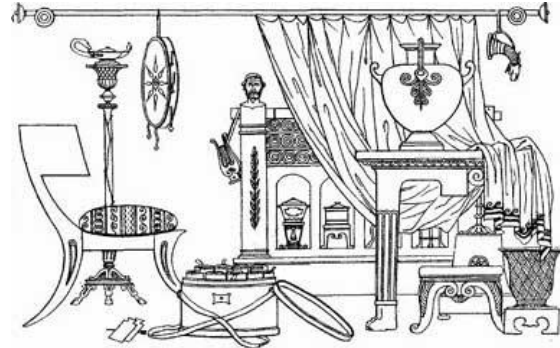
aletleri, makinelerin, dolayısıyla teknolojinin gelişmesi, paralelinde oturma elemanlarının tasarım ve üretim sürecinin de gelişmesine katkı sunmuştur. Bu gelişme ve değişimlere tasarımcılar da kayıtsız kalmamış; tasarımcılar, özgün, estetik değeri yüksek, kaliteli ürünler tasarlama çabası içerine girmiştir. Mobilyanın tasarım aşamasından kullanım evresi ve sonrasına ilişkin süreç inceleme konusu haline gelmiştir. Bu nedenle mobilya tasarımında; tasarımın niteliği, içinde kullanıldığı mekânla insan etkileşimi ölçülmeye ve değerlendirilmeye çalışılmaktadır (Durukan, 2020b).

Geçmişten günümüze ev, ofis gibi birçok yapı içerisinde kullanılan mobilyaların kökeni Nil Vadisi'nde binlerce yıl önce ortaya çıkmış mobilya sanatına kadar dayanmaktadır. Mobilyaların ilk ilkel örneklerini Mısır medeniyetinde görmekteyiz. Mobilya tasarımı, bir önceki tasarımı geliştiren ya da o tasarıma bir tepki olarak sürekli bir değişim geçirmiştir. Bu durumu Yunan ve Roma sanatında da görmekle beraber, Yunan ve Roma sanatı Mısır sanatının izlerini de fazlasıyla içermektedir. Orta Çağ'ın yapısı göz önüne alındığında dinsel amaçlara yönelik tasarımlar ön plana çıktığı ancak halkın ihtiyaçlarına yönelik bir anlayışın da geliştiğini söylemek mümkündür (Boyla, 2012). Rönesans, toplumda birçok değişimi beraberinde getirmiştir. Toplum yapısı değişirken toplum yaşam biçimleri de farklılaşmaya başlamıştır. Rönesans'ın beşiği sayılan İtalya'da mobilya tasarımı da bu değişimden etkilenmiştir. Rönesans ile ortaya çıkan burjuva sınıfının ihtiyaçlarını karşılamak için gösterişli mobilya tasarımları ortaya çıkmıştır. Bu dönem mobilyalarında kaliteli kadifeler, özel işçilik uygulanan deriler, gümüşten yapılmış raptiyeler, oyma ya da kabartmalar, tablo gibi resimlerin yer aldığı kapaklar kullanılmıştır (Boyla, 2012). Yeniçağ sanatı ise Rönesans sanatına bir tepki olarak çıkmıştır. Rönesans ile başlayan Barok ve Rokoko stiline bir tepki olarak mobilya tasarımında sadelik ön plana çıkmaya başlamıştır. 20.yy. başlarında tüm dünyayı etkileyen Sanayi Devrimi yaşanmıştır. Artan ve farklılaşan mobilya ihtiyaçlarının karşılanması için el yapımı mobilyalardan fabrikasyon üretime yönelim başlamıştır. Bu durum mobilya tasarım sürecinin değişmesine neden olmuştur. Mobilyaların makinelerde üretilmesi için sade, düz tasarımlara yer verilmiştir. Mobilyaların el işçiliğinden ziyade makinelerle üretilmesi üretim maliyetlerini düşürmüştür. Düz geometrik formlar şeklinde tasarlanan mobilyalar günümüzde yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu değer yapıları günümüz mobilya anlayışının anlaşılması için önemli birçok içerik barındırmaktadır (Boyla, 2012).

Şekil: 3 Mısır Oturma Elemanı-The Antechamber (MÖ.2700-1075)

Kaynak: URL-3

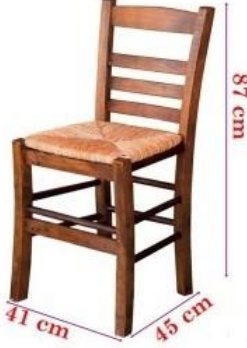

Şekil: 4 Yunan Mobilya Örnekleri (M.Ö.450-192)

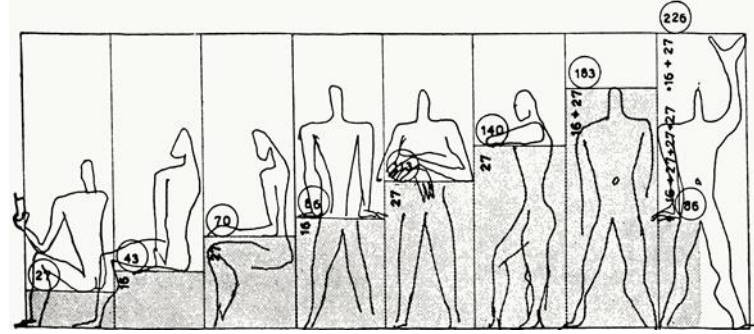
Kaynak: URL-4

Oturma mobilyalarının, ilk ortaya çıkışına ilişkin kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte Eski Mısır medeniyetinde günümüzde kullanılan oturma mobilyalarına benzer ölçü ve biçime sahip kalıntılara rastlanmıştır. Türkiye toprakları içerisinde kalan Çatalhöyük'te İ.Ö.7 bin yılında tanrıçalar için sandalye tasarlanıp üretildiği, Mısır'da firavunlar, Mezopotamya, Eski Yunan ve Roma Uygarlıklarında hüküm süren hükümdarlar için oturma mobilyalarının yapıldığı, zaman içerisinde bu toplumlarda sanatçılar, devlet adamları ile halka yönelik ürünlere de rastlanmaktadır. Orta Çağ'da ise din adamları sınıfı ve soylular için el işçiliği ile sipariş üzerine yapılan mobilyalar görülmektedir. Sanayi Devrimi, bütün dünyada büyük halk kitlelerine seri üretim oturma mobilyalarının ulaştırılmasını sağlamıştır. Teknolojik gelişmeler, bu sürecin daha seri ve ekonomik şekilde sunulmasını kolaylaştırmıştır. Bu aşamalar, insanlık tarihi içerisinde her toplumda dönemin koşulları çerçevesinde uygun yöntemlerle estetik ürünler ortaya konulduğunu göstermektedir. Dönemin ekonomik durumu, sosyo-kültürel yapısı, teknoloji, üretim olanakları bu süreçte önemli belirleyicilik sergilemiştir (Boyla, 2012).

Oturmak için kullanılan sandalye ağırlıklı olarak tek kişinin oturabileceği boyutlarda, uygun estetik ve ergonomik yapıda çeşitli malzemelerden üretilmektedir. Sandalyenin ana unsurlarını dört ayak, oturlan bölüm ve sırt dayama bölümü oluşturmaktadır. Sandalyelerin boyutları belirlenirken sandalyeyi kullanacak kişilerin fiziksel özellikleri, mekân ve mekâna bağlı özellikler, işlev, malzeme gibi kriterler göz önünde bulundurulur.

Şekil: 5 Standart Sandalye Ölçüleri
Kaynak: URL-5

Şekil: 6 İnsan Ergonomisi
Kaynak: URL-6

Hooton (1945) tarafından yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlara göre sandalyelerin oturak yüksekliğinin %90 oranda kadınlar için 16.8-20 inç (42.6-50.8 cm) aralığında, erkek kullanıcılar için 17.4-20.2 inç (44.1-51.3 cm) aralığında olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Sandalyelerde oturan kişinin baldır mesafesi için 2 inç (5 cm)'lik ölçü bırakılacağı göz önüne alındığında kadınlar için bu ölçü boyutlarının 15-16 inç (38-40.6 cm) aralığında olması gerekmektedir. Sandalyelerin genişliğinin ise ortalama 17 inç (43.1 cm) olmalıdır. Rahat bir oturuşu destekleyen kol dayama bölümünün ise 19 inç (48.2 cm) olarak değerlendirilmelidir. Kol dayama bölümleri ile oturma düzeyi alanı arasındaki yükseklik 8.5-9 inç (21.5-22.8 cm) olmalı, kolun konulduğu alanın uzunluğu sırt dayama noktasından ön kısma doğru 10-12 inç (25.4-30.4 cm) olacak şekilde olmalıdır. Kolluk kısmı yere paralel olmasından ziyade 3-5 derecelik bir eğime sahip olmalıdır. Sırtın dayandığı sandalye arkasını eğrilik yarıçapı 40.6 cm olmalıdır (Söğüt, 2004). Günümüzde oturma birimi tasarımı büyük önem verilen bir konudur. Bu nedenle, farklı sağlık ve tasarım disiplinleri, oturma birimi kurgusu ve yapılması süreçlerini incelemekte ve bu konuda yeni bakış açıları geliştirmektedirler (Durukan, 2020a).

3. SANDALYE YAPIMINDA DOĞAL AHŞAP MALZEME KULLANIMI

Malzemenin özelliği fiziksel, kimyasal ve görsel niteliklerden oluşur. Tasarımda malzemenin deneysel verilerine başvurulduğu kadar, psikolojik etkileri de düşünülmelidir. Bu nedenle malzemenin insanlara ne anımsattığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu etkiler ancak malzemenin özelliklerinin bilinmesi ile doğru olarak oturma elemanlarının tasarımında kullanılabilir. Oturma elemanlarında geçmişten günümüze kadar kullanılan malzemeler, doğal ahşap, yapay ahşap, doğal taş, yapay taş, metal, cam, plastik (polimer) ve tekstil en fazla göze çarpan malzemelerdir. Mobilyanın gelişim süresi incelendiğinde çeşitli nedenlerden dolayı malzemenin kolay bulunabilmesi, bol miktarda ve ucuz olması (metal, cam, toprak altındaki madenlere göre), işlenebilme kolaylığı (kesici aletler ile), şekil alma özelliği (kıvrılma, bükülme), fiziksel özellikleri (rengi, dokusu) nedeniyle ahşap mobilyada en çok kullanılan malzeme olmuştur (Şener, 2006).

Ahşap organik bir yapıya sahip olup içerisinde lifli, homojen ve anizotrop bir doku barındırmaktadır. Azalan doğal kaynaklar ve maliyetlerin yüksekliği nedeniyle doğal ahşap malzemelerden üretilen suni ürünler ile oturma mobilyaları üretilmektedir (Eriç, 2002). Doğal ahşap malzemeler ağaç türlerine göre değişiklik göstermektedir. Yapraklarını yıl içerisinde dökmeyen iğne yapraklı ağaçlar ile yıl içerisinde yaprak dökümü gerçekleştiren geniş yapraklı ağaçlar mobilyaların üretilmesinde kullanılan doğal malzemeleri oluşturmaktadır (Eriç, 2002). Diğer bir sınıflama ise ahşabın sertliğine ve reçine içerip içermediğine göre yapılmaktadır. Bu sınıflamada yer alan malzemeleri sert ağaçlar (kayın, ceviz, gürgen, meşe, kestane), yumuşak dokuya sahip (ıhlamur, kavak, kızılğaç) ağaçlar ile reçine içeren (ladın, çam, ardıç) şeklinde listelemek mümkündür. Üretim şekline göre suni ahşap malzemeler ise pres

kaplama, prese aglomere ve prese masif olarak üç grup halinde sınıflandırılabilir. Kaplama ve kontrplak prese kaplama, talaş, lif ve yonga prese aglomere, yoğunlaştırılmış ve emprenye edilmiş ahşaplar, tutkallı lamine ahşaplar ise prese masif grubunda incelenebilir (Eriç, 2002).

İlk insanın barınma ihtiyacını karşılamak amacıyla kullanılan ahşap, ilk malzemelerden biri olmuştur. Yapıda ahşabın kullanılması ilk Frigyalılar'da ortaya çıkmış ve zamanla diğer kültürlerde de yer edinmeye başlamıştır. 16-18. yüzyıllar arasında Avrupa'da daha ileri anlayış ve teknikler kullanılmıştır (Eriç, 2002). Kaplama levhalar 1840 endüstrileşme ile beraber mobilyacılıkta geliştirilmiş olsa da M.Ö. 1500 yılından itibaren Mısır mobilyalarında kullanımına dair örnekler görülmüştür (Mısır firavunlarından Tutankamen'in mezarında bulunan sandık). 1908 yılında "Heraklith" adıyla ilk talaş levha, 1915 yılında Amerika'da ilk levha, 1941 yılında ilk yonga levha Torfit-Werke firmasınınca üretilmiştir. Yoğunlaştırma ve emperye işlemine tabi tutulan masif ahşap malzemesi ise II. Dünya Savaşı sonrasında metal sanayiinde yaşanan sıkıntılar sonrasında geliştirilmiştir. Masif ahşap ürününün geliştirilmesinde, plastik esaslı yapıştırıcıların da geliştirilmesi önemli etkiye sahiptir. Masif ahşap ürünlerin geliştirilme araştırmaları günümüzde İskandinav ülkeleri ile Japonya'nın gündeminde olan bir konudur (Eriç, 2002).

Tomruk halinde ormanlardan kesilip çıkarılan ağaçlar paralel, prizmatik ve çeyrek kesimler ile yapıda kullanılmak üzere keresteler halinde hazırlanır. Ahşabın rutubetini gidermek için doğal ya da suni kurutma yöntemleri kullanılır. Ahşap malzemenin ısı ve ses tutuculuk özelliği yüksek olmakla beraber diğer malzemelere göre farklı gerilme-deformasyon eğrisine sahiptir (Eriç, 2002). Ahşaptan üretilen suni malzemelerin özellikleri yine doğal ahşabın özelliklerine benzemektedir. Ahşap malzemeler taşıyıcı, kaplama, doğrama, yalıtım ve kalıp elemanları olarak geniş bir perspektifte kullanım imkânına sahiptir. Bahsi geçen tüm özellikleri ile birlikte doğal ahşap insanın imgeleminde de ayrı bir yere sahiptir. Algısal olarak sıcaklığı hissedilen malzeme, kullanıcılar için vazgeçilmez bir tasarım ünitesidir.

4. KUZEY YARIMADA ÜLKELERİNDE DOĞAL AHŞAP KULLANIMI VE SANDALYE

Kullanılan materyaller, insanoğlunun tasarım becerisini içeren el işçiliği ile şekil almakta ve bu etkileşim sonunda ortaya çıkan nitelikler oturma elemanına ifadesel özellikler kazandırmaktadır. Kazanılan özellikler, oturma elemanlarına sakinlik, agresiflik ya da huzur verici, mütevazı veya abartılı çizgiler olarak yansımaktadır. Bu yansımalar toplumun yapısı, ekonomik ve kültürel zenginliği, toplumsal alışkanlıklar, gelenek ve göreneklerden etkilenmektedir. Bu bağlamda oturma elemanları topluma özgü stillerin oluşmasına katkı sağlamaktadır.

İskandinav ülkelerindeki mimarinin gelişerek kendi özgünlüğünü oluşturması, bu toplumların ortak kültür ve coğrafi özelliklerinden esinlenmesinin sonucu olduğu söylenebilir. Çünkü kültür, bir toplumdaki bütün yapıları etkileyen içeriklere sahiptir. İskandinav ülkelerinin buldukları coğrafya, tarihsel geçmiş, sahip olduğu doğal kaynaklar, ulaşım arterlerine yakınlık ve çeşitliliğine sahip olması, Luther'ci Protestanlık'tan beslenen inanç yapıları ve aydınlanmacı bilincin yaygınlığı, doğa ve tarihe verilen önem, doğadan yararlanma şekilleri tasarım yaklaşımlarında önemli bir yere sahiptir. İskandinav ülkelerinin bulunduğu coğrafyanın fiziksel özelliklerinden olan yüksek dağlık alanlar, şelaleler, erimeye maruz kalan buzul alanlar, fiyordlar, adalar ve göller yıl içerisinde sürekli bir devinimle coşku yaratmaktadır. Bu coşku, bu ülkelerin mimarisi gibi görsel ve işitsel sanatlara da yansımıştır. Grieg ve Sibeliüs müziklerinin kaynağı gibi, modernizmi besleyen İskandinav tasarımcı ve mimarlarda eserlerinde aynı verilerden yararlanmaktadırlar. Tasarım yapısını organik mimari dil temelinde oluşturan Fillandiya'lı mimar Alvar Aalto, Danimarka'lı Jorn Utzon ve Arne Jacobsen tasarım becerileri bu coşkudan beslenmiştir. Bu durum genç tasarımcılarda da kendini göstermektedir.

XX. yy. İskandinav tasarımcı ve sanatçıları değişime zorlayan bir dönem olmuştur. Ortaya çıkartılan modern tasarımlarda dışavurum ve doğallık ön plana daha da çıkmıştır. Dışavurumcu bu yaklaşım kendisini Munch resminden, sandalye tasarımına, bir binadan bir limana kadar birçok alanda kendini göstermiştir. İskandinav mobilya ilginç bir mobilya kategorisidir. İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka ve İzlanda gibi ülkeleri içerir. Vikinglere kadar uzanan zengin bir kültürel enformasyonu da bünyesinde

barındırmaktadır. Bu dönemin mobilya örnekleri Vikinglerde büyük ahşap gemi, aynı zamanda ahşap mobilyalar, yatak ve diğer mobilyalar dahil olmak üzere tespit edilmiştir (Karyağdı, 2015).

İskandinavya tasarım hareketinin çıkışı 1950'li yıllere dayanmaktadır. Sanayileşmede yaşanan hızlı gelişmeler neticesindeki ihtiyaçlar "Modern Hareketi (Modern Movement)" ortaya çıkarmış bu hareket ise "şekil fonksiyonu" takip eder görüşüyle şekillenmişken, Kuzey Avrupa'da yer alan İskandinav tasarım yaklaşımının kaynağı ise herkesin ulaşabileceği, erişilebilir tasarım üzerinde yoğunlaşmış ve bu bakış açısıyla da tasarım objeleri geliştirilmiştir. Bu nedenle İskandinav tasarımlarında yoğun bir şekilde kullanılabilirlik ve ulaşılabilirlik hakim olmuştur. Tasarım temel olarak ekonomik üretim, sadelik, halkın her kesimi için tasarım ilkeleri üzerine kurulmuştur. Bu ilkeler İskandinav tasarımının 1950'li yıllar itibarıyla açılan sergilerle ABD ve Kanada'da önemli gelişmeler yaşamasını sağlamıştır. İskandinav tasarımı estetiği basit ve fonksiyonel çözümlerle birleştirmişlerdir.

1960 yılında birçok İskandinav mobilya üreticileri neredeyse sanat olarak kabul edilebilir mobilya oluşturmak için farklı malzemeler ile çalışmaya başlamıştır. Füzyon cam, metal, ahşap, plastik ve diğer malzemelerden, ilginç ve modern tasarımlar yaratmışlardır. Gizli saklama bölmeleri, oturma deneyimini geliştirmek için birden fazla seçenekleri ile tasarlanmış mobilyaları diğer ülkelere de tanıtmışlardır. Bu üreticilerin, çoğu kendi mobilyaları için yenilikler yaratmış ve mobilya içine fonksiyonu ekleyerek İskandinav mobilya tasarımında bir başka önemli özellik olmasını sağlamışlardır. Uygun fiyatlı, fonksiyonel ve benzersiz bir formu olan, kaliteli yapılmış mobilyanın yanı sıra İskandinav mobilyasında estetik önemli nitelikleri temsil eder. Üretim maliyetlerinin düşürülmesi, bireyler için daha uygun seçeneklerin sunulmasında seri üretim çalışmaları önemli bir avantaj oluşturmaktadır. İskandinav mobilyalarının üretilmesinde öncelik kişi ya da zümreler değil herkes olmuştur. Bu da İskandinav tasarımında hem insana hem de doğaya duyulan saygı ve özenin bir göstergesidir.

Gura Judith (2012); insan, doğa ve çevre etkileşiminin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesinde, kültürel zenginliğin oluşmasında, sanatçı ve mimarların önemli fonksiyona sahip olduğunu ifade etmektedir. Başarının temelini insan eli ve emeği ile oluşturulan toplumsal altyapılar olan teknoloji, el sanatları, ekonomi, sanat eğitimi veren okullar ve eğitim süreklilik içinde yaşama katkı sağlayan unsurlardan olmuştur. İskandinav ülkelerinde üniversite ve sanat okulları; aydın kişilerin yetişmesinde, din alanında yaşanan reformun ve aydınlanmanın ortaya çıkmasında da rol almıştır. İskandinav ülkelerinin şiirsel güzelliği, bunun yanında zorlu ve mücadele gerektiren yaşam koşulları; görsel, işitsel ve edebi alanlarda farklı ürünlerin ortaya konulmasını katkı sunmuştur.

Finlandiyalı mimar ve tasarımcı olan Alvar Aalto, organik tasarımın ilk temsilcilerindendir. Aalto tasarımlarında ahşabı ön plana çıkarmıştır. Ahşabın insan ile iç içe olduğu görüşü ilham kaynağını oluşturmuştur. Ahşabı bükme tekniği ile tasarımlarına yön vermiştir. Aalto'nun bükülmüş huş ağacından yapılan hafif ve ince kontraplaktan oluşan Paimo sandalyesi, verem hastaları için tasarlanmış ve hastaların uzun süreli oturumlarında rahatlığı ve kolay nefes almayı sağlayacak formda üretilmiştir. Aalto tasarımda kurumsallaşmaya da önem vermiş, bu doğrultuda 1935 yılında "Artek" isminde firma kurarak Amerika'ya mobilya ihracatı yapmıştır. İhraç edilen bu tasarım ürünler Amerikan Modernizmi'ni derinden etkileyen bir işlev görmüştür. Aalto; tasarımlarında nostaljik görünümü, sıcaklık hissi ile güçlendirerek makine estetiği ile birleştirmeyi başaran tasarımcılardandır.

Şekil: 7 Paimo Sandalye, Alvar Aalto

Kaynak: URL-7

İskandinav tasarımının bir başka kurucusu da İsveç'li Bruna Mathsson'dur. Aalto'nun kullandığı ahşap bükme tekniğini, insan vücudu ergonomisi ile birleştirme gibi farklı bir yaklaşımı tasarımlarında

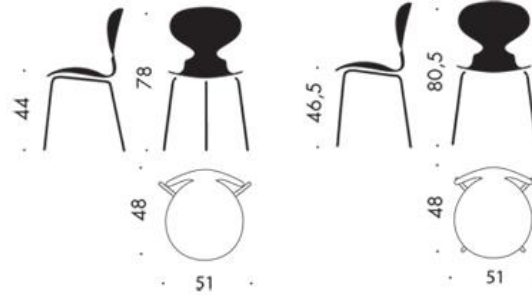
uygulamıştır. Konforu hissettirebilmek için insan vücudundan esinlenerek tasarlanan, yumuşak organik yapı ve minimal konstrüksiyon detaylarıyla üretilen “Eva Koltuk” önemli bir yere sahiptir. Bu koltuk tasarımı ile Mathsson, İskandinav tasarım anlayışına bir yenilik olarak insan ergonomisini eklemiştir.

Şekil: 8 Eva Koltuk, Bruna Mathsson

Kaynak: URL-8

Danimarkalı mimar ve tasarımcı olan Arne Jacobsen; hafif, basit tasarımın bütünlüğünü konfor ile birleştiren, halka hitap eden tasarımlarıyla öne çıkmıştır. Zamansız tasarımlara en iyi örnek Ant Sandalyesi’dir. Modern akımın kendi ülkesinde tanınmasında öncü rolü üstlenen mimarlardan biri olan Arne Jacobsen, 1930’ların popüler yayınlarında Danimarka’nın Corbusier’si olarak anılmıştır.

Şekil: 9 Ant Sandalye, Arne Jacobsen

Kaynak: URL-9

1960’lı yıllardan sonra İskandinav tasarım ve zanaatçıları, seri üretimden ziyade kişisel atölyelerine yönelmişlerdir. Bu yönelim İskandinav estetiğinin evlerden ofislere olmak üzere birçok alana kadar geniş bir yelpazeye yayılmasını sağlamıştır. 1980’li yıllarda İskandinav tasarımında bir duraklama yaşanmış ve buna bağlı olarak İtalyan tasarımı ürünlere talep artışı olmuştur. Norveç tasarımları da bu dönemde zorluklarla karşılaşmış ancak kendi tasarım çizgisinin ortaya koyduğu farklı tasarım anlayışı ile sürekliliğini diğer kuzey yarımada ülkelerine göre korumayı başarmıştır. Norveçli tasarımcılar, tasarım ilkelerini; ülkelerinin doğasından, ikliminden esinlenerek ortaya koyduklarını, İsveç ve Finlandiya’da bulunan aristokrasinin kendilerinde olmadığını, özgün bir bakış açısıyla Norveç tasarımını oluşturduklarını her ortam ve fırsatta dile getirmişlerdir. Norveç gibi İzlanda’da da tasarımcılar farklılık arayışında olmuşlardır. Tekstil alanında yoğunlaşarak özgün tasarım, form ve malzemeleri kullanmaya, sıkı İskandinav geleneğinin ötesine geçmeye çalışarak daha ileriye hedeflemişlerdir.

Dünyaca ün kazanmış Danimarkalı tasarımcılardan biri olan Hans J. Wegner’in Danimarka Modernizm’ine dayanan tasarımları işçilik geleneğine bağlı, sağlam detayları içinde barındıran, tek masif ahşap sandalye olarak öne çıkan tasarımlarında biri China Chair’dır. Wegner’in eski Çin sandalyelerinin modern yorumunda, ahşap ustası olarak yeteneğini, aynı zamanda etkileyici ve heykelsi işlevselcilik konusundaki yeteneğini ortaya koymaktadır.

Şekil: 10 China Chair, Hans J. Wegner
Kaynak: URL-10

Wegner, dönemin en üretken tasarımcıları arasında yer almaktadır. 500'ün üzerinde yaptığı sandalye tasarımlarında, malzemeyi en etkin şekilde kullanmaya, estetik ve fonksiyonel bir yapı dengesi kurmaya önem vermiştir. Wegner'in "Round Chair" isimli tasarımı 1949 yılında Amerikan basınında "yılın en güzel sandalyesi" olarak kabul görmüştür. 1960 yılında Amerikan siyasetçilerden Kennedy ve Nixon'ın seçim müzakerelerinde kullanılmasıyla "The Chair" olarak simgeleşen bir sandalye olmuştur. 1949'da tasarladığı ve tasarımı lades kemiğine benzediği için "Wishbone" sandalyesi olarak da bilinen "Y" sandalyesi ise en çok satılan tasarımlarındandır.

Şekil: 11 Round Chair, Hans J. Wegner
Kaynak: URL-11

Şekil: 12 Wishbone Chair, Hans J. Wegner
Kaynak: URL-12

1912-1989 yılları arasında yaşayan Finn Juhl mimar olmasına rağmen, kendi ofisi için tasarlamaya başladığı sıra dışı ve ekspresif mobilyaların beğeni kazanmasından sonra, bu tasarım alanına yönelmiştir. Juhl'un, Klint'in ekolünden farklı olarak fonksiyondan daha çok forma ağırlık vermesi nedeniyle, ülkesinde çok makbul görülmemesine ve olumsuz eleştirilere maruz kalmasına neden olmuştur. Ancak Juhl'un 1951 yılında Amerika'nın New York eyaletinde bulunan Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nin en gözde odalarından birine uyguladığı kendi mobilya tasarımları dünyaca kabul gören ilk Danimarkalı tasarımcı olarak tarihte yer almasını sağlamıştır. Juhl'un en önemli tasarımları arasında Cheiftain Chair, 45 Chair, Baker Sofa ve BM için tasarladığı FJ51 sandalyeleri yer almaktadır.

Şekil: 13 Cheiftain Chair, Finn Juhl
Kaynak: URL-13

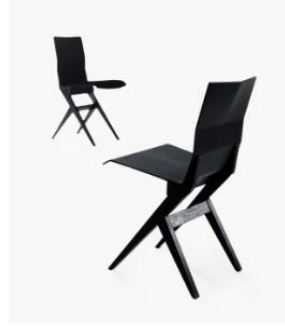
Şekil: 14 108 Chair, Finn Juhl
Kaynak: URL-14

1929-1980 yılları arasında yaşayan Poul Kjørholm tasarım kariyerinin ilk dönemlerinden itibaren özgün bir bakış açısı ile hareket ederek artistik bir ideoloji geliştirmiştir. Bu ideolojinin temelinde mimari bir alanda o alan ile zıtlık oluşturabilecek heykelimsi bir mobilya tasarımı kullanmak üzerineydi. Yaptığı tasarımlarda döneminin tasarımcılarından farklı olarak çelik kullanmaya ve hatta bu malzemeyi ahşap, deri ve mermer ile sentezleyerek kullanmaya özen göstermiştir. Poul Kjørholm, tasarımlarında çeliği ön plana çıkarmasının nedeni olarak ışık-çelik etkileşiminin ortaya çıkardığı artistlik havanın sergilenmesi olarak belirtmiştir. Bu ideoloji ile tasarımcı tarafından üretilen en önemli sandalye örneklerinden biri PK11, PK22, PK24 sandalyeleri ile PK61 kahve sehпасıdır.

Şekil: 15 PK 11 Chair, Poul Kjørholm
Kaynak: URL-15

"Yes", İsveçli üretici Karl Andersson & Söner tarafından üretilen en yeni parçalardan biridir. Zarif çok amaçlı sandalye, ince şekillendirilmiş kontrplak sırtlığı ile karakterize edilir ve ergonomik şekli, tanımlanmış bir kalıptan ziyade katlamanın bir sonucu gibi görünmektedir. "Yes", İsveçli tasarımcı ve Brikolör'ün kurucu ortağı Victor Alm tarafından tasarlanmıştır.

Şekil: 16 Yes Sandalye, Viktor Alm
Kaynak: URL-16

5. SONUÇ

Tarih öncesi çağlardan itibaren tasarım antik medeniyetlerin tüm malzeme üretiminin ayrılmaz bir parçası olmuştur, fakat bugün ele aldığımız anlamda bir tasarım Ortaçağ başlarında ortaya çıkan seri üretim ile başlamaktadır. Bu dönemde, sanat ve sanatçılar ile zanaat ve zanaatkârlar arasında kesin bir ayırım bulunmamaktadır. Tasarım bu sanatçılar ve zanaatkârlar tarafından olağanüstü ürünler ve eserler ile gerçekleştirilmiştir. Tasarım süreci özgür davranışlarına Rönesans devri ile kavuştuğu söylenebilmektedir. Teknolojinin ilerlemesi malzemenin kullanımını çeşitlendirmiş, uygulama yöntemlerini kolaylaştırmış ve çeşitlendirmiştir. Buna ek olarak tasarımın yenilik getirmesi ve orijinal olması beklenirken, eski olan geçerliliğini yitirmiş olsa da bilgi kaynağı olarak kullanılmaktadır. Çünkü tasarlama eylemi, teknoloji ve estetik kaygılarla da ilgilidir. Tasarımcı, çeşitli gereksinimlere ve isteklere cevap bulmak için, verilerden netice çıkarabilen kişi olmakla beraber kullandığı malzeme, malzemenin strüktür özelliği ve malzemenin kaplama özelliği birbirleriyle biçim oluşturmada tasarım prensipleri üzerine kurulmaktadır.

Oturma elemanı tarih boyunca farklı görünümde ve farklı işlevlerle insan hayatına farklılık getirmiş, birey için gerekli konfor şartlarını sağlayıp bireyi yönlendirmiştir. Oturma elemanının biçimlenişinde malzeme belirleyici faktör olması, her dönemin etkin olan bir malzemesinin olmasından

etkilenmektedir. Malzemenin kullanımına göre bu dönemlerde kimi strüktürü, kimi yüzeyi kaplamaktadır veya malzeme hem strüktürü hem de yüzey kaplama özelliğini sağlamaktadır. Tasarım ürünleri incelendiğinde birçok işleve sahip, seri üretim ve stok yapmaya uygun yapılar şeklinde üretilmeye uygun hale gelmiştir.

Biçimlerin her biri bir mesaj iletir. Kullandığımız her oturma elemanı stiline, kullanıcıya, tasarımcısına dair bilgiler verir. Toplumların ekonomik düzeylerini belirtirler. Tasarımcılar artık kalite garantisi haline gelmiş, hatta uluslararası üne sahip tasarımcılar, sporcular gibi ulusal kahraman haline gelmişlerdir. Bunun en iyi örneklerinden birçoğunu tasarım ve tasarımcı olarak İskandinav mobilyalarında görmekteyiz. Büyük bir pazar payına sahip İskandinav mobilyaları bu gücünü, tasarım eğitimlerinin kurumsallaşmasına, estetik kaygılara, kültüre ait motifler taşınmasına, ekolojik dengenin korunmasına gösterilen saygıya, imalat ve pazarlama sürecindeki avantajlarından almaktadır.

İskandinav tasarımı, sadelikten aldığı güzelliği, detay çözümlerindeki özenli tasarımları, uygulama aşamasındaki üst seviyede kaliteli el işçiliği, kullanılan doğal malzemeler, kullanım rahatlığı, işlevsel özellikleri ve ürün sağlamlığı ile tasarım kültürü içerisinde güçlü ve saygın bir konuma sahiptir.

İskandinav tasarımı doğanın bir yansıması olarak en doğal malzemelerle özgün tasarımları ortaya koymaktadır. İskandinav ülkelerinin çevreye duyarlılığının bir göstergesi olarak modern iç mekân tasarımlarının vazgeçilmez tercihleri arasındadır. İskandinav tasarımı sadeliği ile kullanıldığı mekânlara estetik bir değer katabilmektedir. Sahip olduğu değer yıllar sonra müzayede salonlarında yapılan satışlarda bile kendini göstermektedir. İskandinav tasarımının “Al-Kullan-At” yerine “Al-Kullan-Kullandır” anlayışı hem kendi çevresine hem de dünya geneline yaygınlaşmasına öncülük etmesi, tasarım prensiplerinin zamansız tasarım ürünler ortaya çıkarmasına katkı sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- BOYLA, O. (2012). *Mobilya Tarihi*. Elektronik Kitap, Erişim adresi: https://www.academia.edu/38355082/Oya_boyla_mobilya_tarihi, (Erişim Tarihi: Temmuz,2020).
- ÇAYLI, M. (2006). *Türkiye’de Mobilya Sektöründe Faaliyet Gösteren Kobilerin Mevcut Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri (2000-2004 Anket Uygulamalı)*. Yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- DURUKAN, A. (2020a). Ritmik Hareketlerin Katmanlaşması: “Strata” Serisi. *Premium E-Journal of Social Sciences*, 4(5),144-151.
- DURUKAN, A. (2020b). Yeniden İşlevlendirilmiş Anıtsal Yapılarda Deneyim Odaklı Tasarım: Antalya Kaleiçi ve Balbey Örneği. *Mediterranean Journal of Humanities X* (2020), 195-210.
- ERİÇ, M. (2002). *Yapı Fiziği ve Malzemesi*. İstanbul: Literatür Yayınları.
- GURA, J. (2012) *Sourcebook of Scandinavian Furniture, Designs for The 21st Century*. Norton.
- KARYAĞDI, G. (2015). *İskandinav Ahşap Mobilyası “Sandalye”*. Yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Sanat Bilim Dalı İç Mimarlık Bölümü, İstanbul.
- SEGERSTAD, H. U. (1961). *Scandinavian Design*. L. Stuart, USA.
- SÖĞÜT, A. (2004). *Oturma Elemanının Tasarımında Strüktür ve Yüzey Kaplama Malzemesinin Biçime Etkisi*. Sanatta yeterlilik tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Sanat Bilim Dalı İç Mimarlık Bölümü, İstanbul.
- ŞENER, N. (2006). *Mobilyada Kullanılan Ahşap Malzeme, Yüzey, Üst Yüzey İşlemleri ve Koruma*. Yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Bilim Dalı İç Mimarlık Bölümü, İstanbul.
- ZAHLE, E. (1961). *A Treasury of Scandinavian Design*. Gold Press.
- URL-1 <http://www.solidsmack.com/design/four-fabulous-fine-furniture-designs-with-gorgeous-grain/>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).

- URL-2 <https://moool.com/en/please-be-seated-by-paul-cocksedge-studio.html>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-3 <http://www.furniturestyles.net/ancient/roman/>, (Erişim Tarihi: Temmuz,2020).
- URL-4 <https://insanveevren.files.wordpress.com/2013/08/fig-3-ancient-egyptian-stools-one-with-hide-seat-made-of.jpg?w=500&h=243>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-5 <https://vintagebillboard.com/standart-sandalye-olculeri/>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-6 <https://www.inploid.com/post/oda-icinde-oda-1/68932/>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-7 <http://design-jungle.blogspot>
- URL-8 <http://esrati.com/fine-furniture-ala-esrati/6918/>, (Erişim Tarihi: Temmuz ,2020).
- URL-9 http://www.1stdibs.com/furniture/seating/chairs/set-of-two-arne-jacobsen-ant-chairs/id-f_711244/, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-10 https://fritzhansen.com/es-mx/products/chairs/4283_chinachair_cherry, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-11 <https://www.design-mkt.com/78740-ch-34-chair-by-hans-j-wegner-for-carl-hansen.html>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-12 <http://www.carlhansen.com/products/chairs/ch24/>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-13 <https://www.thechieftainchair.com/>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-14 <http://www.finnjuhl.com/products/model-108/>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-15 <https://www.artsy.net/artwork/poul-kjaerholm-armchair>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).
- URL-16 <https://www.dailytonic.com/yes-by-victor-alm-for-karl-andersson-soner-se/>, (Erişim Tarihi: Temmuz, 2020).